

Osnove Kvalifikacijskog okvira u BiH, Akcioni plan za izradu i provedbu KOBiH, “self-certification” i “referencing”

The Baseline of the QF in BiH, Action Plan for development and implementation of the QFBiH, self-certification and referencing

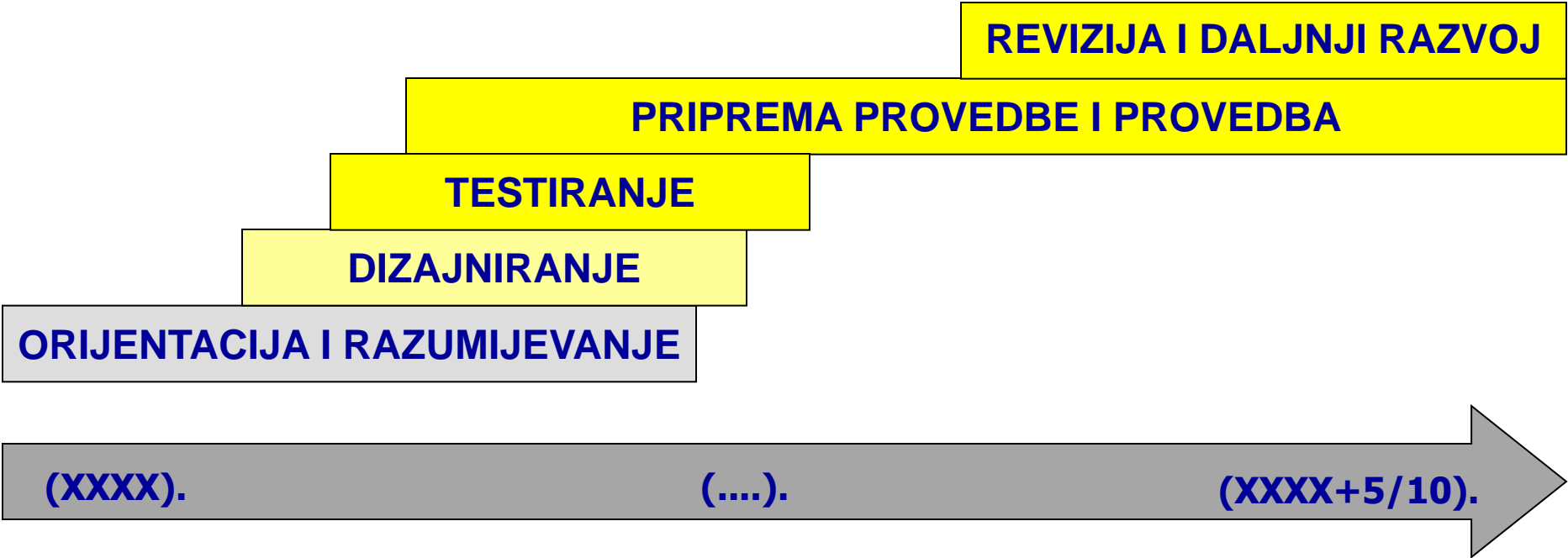
Daria Duilović, Prof. dr. sc. Mile Dželalija

Prva Radionica o standardima kvalifikacija i zanimanja
1st Workshop on Qualification and Occupational Standards
Hotel Europe, Sarajevo, 18-19. 12. 2013.

The background of the slide features several white, three-dimensional puzzle pieces. One piece is at the top center, another is at the bottom left, and a larger, more complex piece is in the middle, partially obscured by the text box. The pieces are rendered with soft shadows, giving them a sense of depth and volume.

ZAŠTO KVALIFIKACIJSKI OKVIRI ?

Faze razvoja i provedbe kvalifikacijskih okvira

Akcioni Plan za izradu i provedbu KOBiH

Osnove KOBiH

Akcioni plan (2014.-2012.)

1. Uvod

2. Pojmovnik

3. Vizija

4. Misija

5. Ciljevi

- ▶ **opći ciljevi kroz 4 glavna smjera** (partnerstvo; EQF, QF-EHEA; reforma, ishodi, kvaliteta; vrednovanje NF i IF učenje)
- ▶ **Specifični ciljevi** (vrste kvalifikacija, mobilnost i LLL, priznavanje inozemnih kvalifikacija, osiguravanje kvalitete, kvalitetna zapošljivost, ...)

6. SWOT analiza

7. Aktivnosti (5 paketa aktivnosti: P1 - P5)

8. Aneksi

Akcioni plan (2014.-2012.)

7. Aktivnosti

P1. Dizajniranje KOBiH

- A. Dizajniranje i povezivanje svih komponenti/elementa KOBiH
- B. Definiranje procesa/procedura te pridruživanje odgovarajućih provedbenih tijela
- C. Izrada primjera i uputa za rad

P2. Testiranje KOBiH

- A. Izrada odabranih primjera standarda zanimanja
- B. Izrada odabranih primjera standarda kvalifikacija
- C. Izrada odgovarajućih primjera obrazovnih/studijskih programa
- D. Testiranje procesa/procedura provedbenih tijela za odabrane primjere
- E. Izrada i testiranje informatičke podloge i web-stranice, uključujući Registar
- F. Analiza, testiranje i po potrebi izrada izmjena i dopuna elemenata/komponenti te procesa/procedura provedbenih tijela

P3. ...

...

Akcioni plan (2014.-2012.)

7. Aktivnosti

...

P3. Izrada akata KOBiH i provedba

- A. Izrada prijedloga i donošenje akata na odgovarajućim razinama vlasti
- B. Unapređenje sistema osiguravanje kvalitete
- C. Izrada i prezentacija izvješća o povezivanju na EQF i QF-EHEA
- D. Osnivanje i prilagođavanje rada odgovarajućih tijela (na odgovarajućim razinama) za provedbu KOBiH
- E. Priprema rada informatičke podloge i web-stranice / portala
- F. Izrada standarda zanimanja
- G. Izrada standarda kvalifikacija
- H. Izrada novih i modernizacija postojećih obrazovnih/studijskih programa
- I. Unapređenje sistema priznavanja stranih kvalifikacija u BiH i domaćih kvalifikacija izvan BiH koristeći KOBiH sukladno principima L. konvencije i pratećim dokumentima

...

Akcijski plan (2014.-2012.)

7. Aktivnosti

...

P4. Razvoj ljudskih potencijala i osiguravanje kvalitete provedbe Plana i KOBiH

- A. Obuka
- B. Međunarodna suradnja i jačanje ugleda KOBiH
- C. Diseminacija cjeloživotnog učenja i KOBiH
- D. Osiguravanje kvalitete provedbe Akcionog plana i KOBiH

P5. Revizija i daljnji razvoj KOBiH

- A. Analiza uspješnosti provedbe KOBiH
- B. Izmjena i dopuna akata KOBiH (uključujući vrednovanje NF i IF učenja)
- C. Provedba vrednovanja neformalnog i informalnog učenja
- D. Izrada obnovljenih/dopunjenih izvješća o povezivanju (EQF, QF-EHEA)

Ponekad je naše putovanje naš cilj...

NQF u Europi – uglavnom predstavljaju provedbu dva regionalna kvalifikacijska meta-okvira:

- **The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF)**

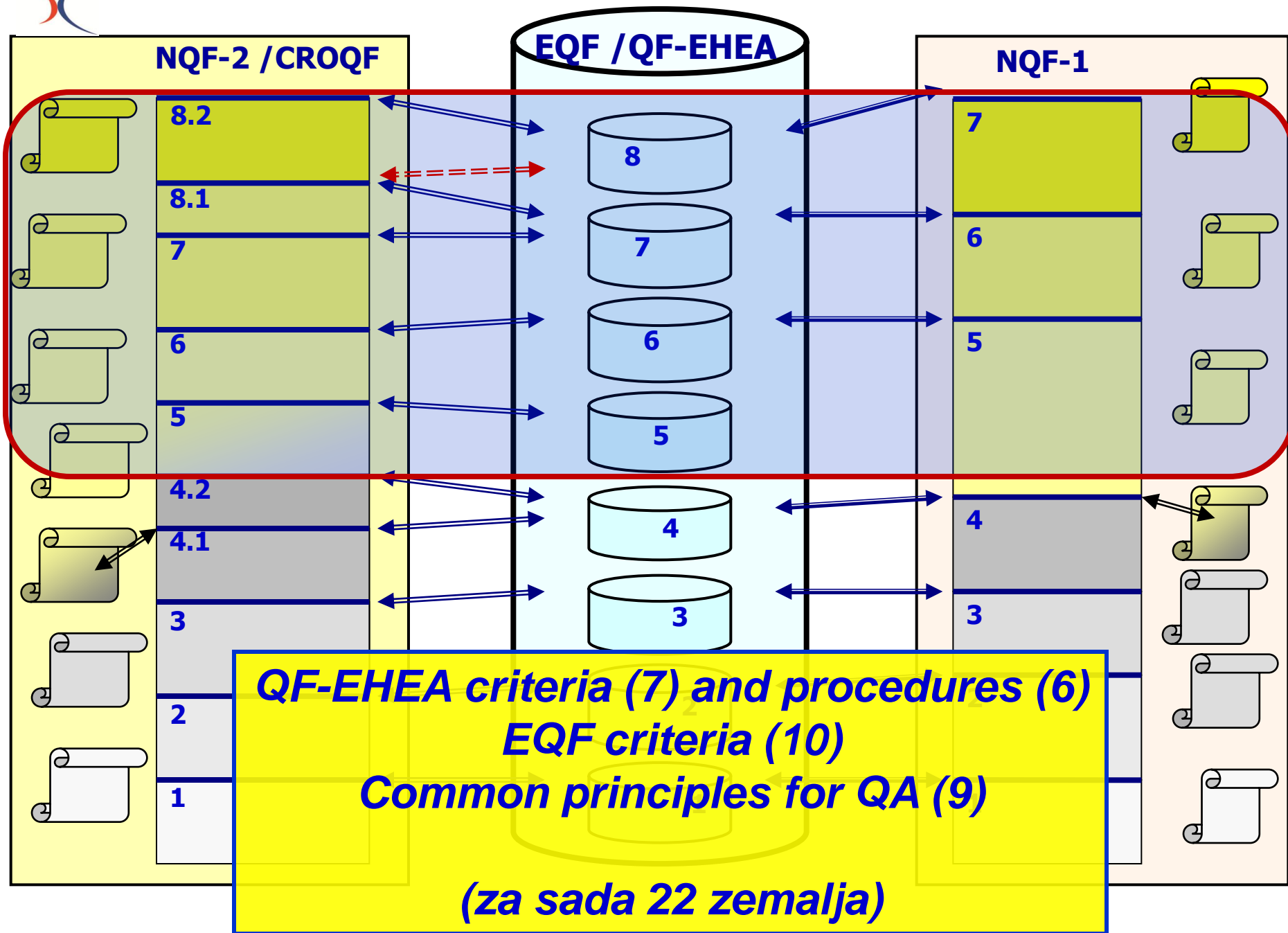

- **The Qualifications Framework of the European Higher Education Area (QF-EHEA)**

NQF inače u Europi i šire

- ▶ **Olakšavaju:** priznavanje, mobilnost i zapošljivost, kroz: jasnoću, usporedivost, prenosivost, te kvalitetu i relevantnost.
- ▶ **Ciljevi:**
 - ▶ **Prikazivati** kvalifikacijski sustav u zemlji;
 - ▶ **Povezivati i poticati komunikaciju** između dionika;
 - ▶ **Modernizacija** obrazovnog sustava: LO, kreditni sustav, QA, RPL; relevantnost.
- ▶ **Uključuje:**
 - ▶ **Neke / sve vrste** kvalifikacija: HE, VET, ... ;
 - ▶ **Neke / sve klase** kvalifikacija: cjelovite; djelomične (*major, minor, additional, supplementary, special purpose*);
 - ▶ **Neke / sve oblike učenja**: formalno; neformalno; informalno – **jednako / nejednako vrijedno**;
 - ▶ **Nove / sve** (uključujući “*stare*”) kvalifikacije.

Regionalni kvalifikacijski okviri – *meta-okviri*
(QF-EHEA + EQF)

QF-EHEA + EQF-LLL **criteria** and **procedures**
Common **principles** for QA

Unutar zemlje: uključenje dionika – kontekst unutar zemlje

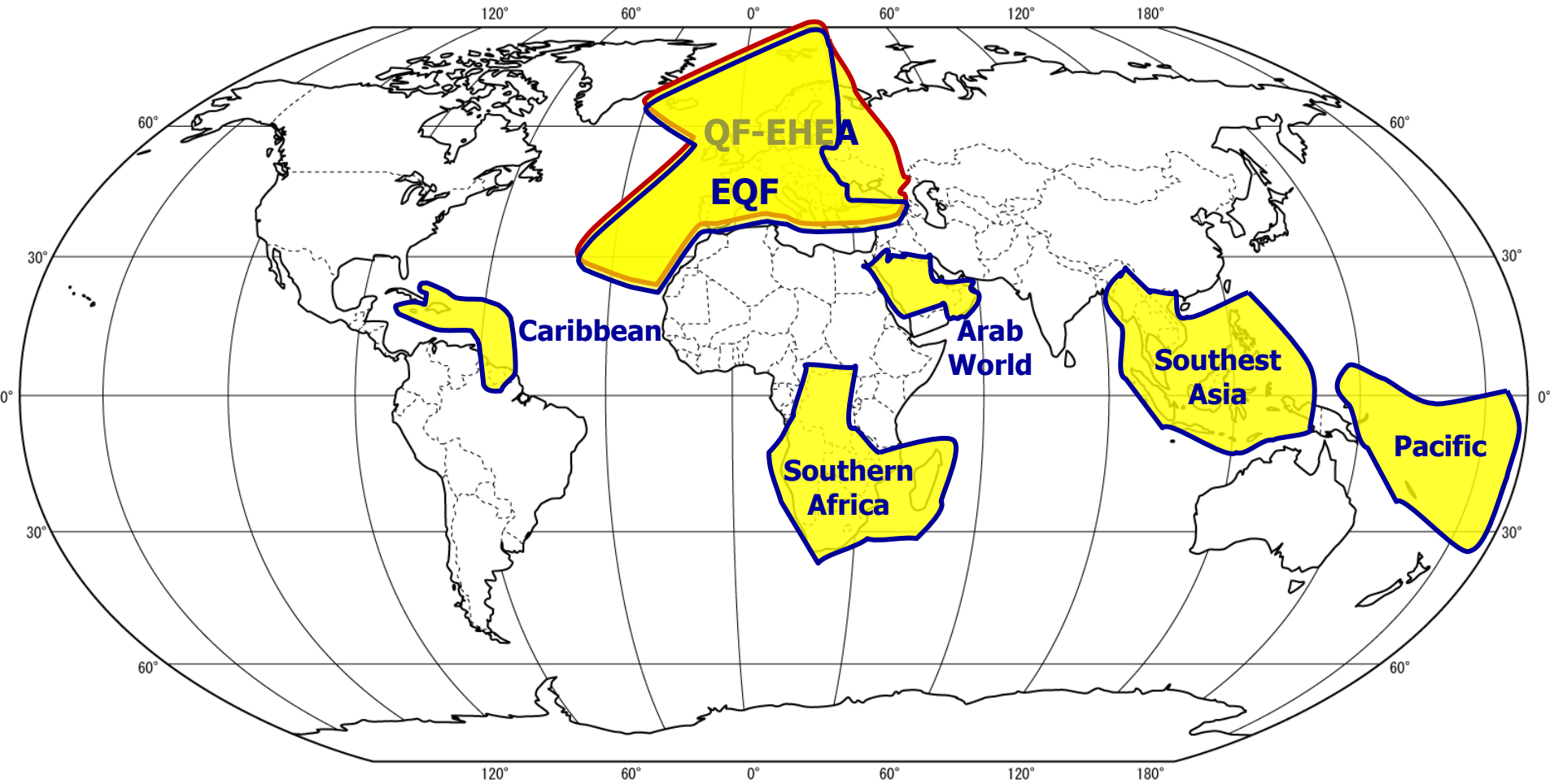
NQF (npr., HKO)

Modernizacija kvalifikacijskog sustava u zemlji:

- QA – povjerenje na međunarodnoj razini i unutar zemlje
- Partnerstva s relevantnim dionicima (LM, ...)
- Ishodi učenja
- Relevantnost, vrednovanja/ispiti, dodjela kvalifikacije
- Vrednovanje NF i IF učenja, ...
- PhD (nova radna mjesta kroz istraživanja i inovacije), ...

Regionalni kvalifikacijski okviri

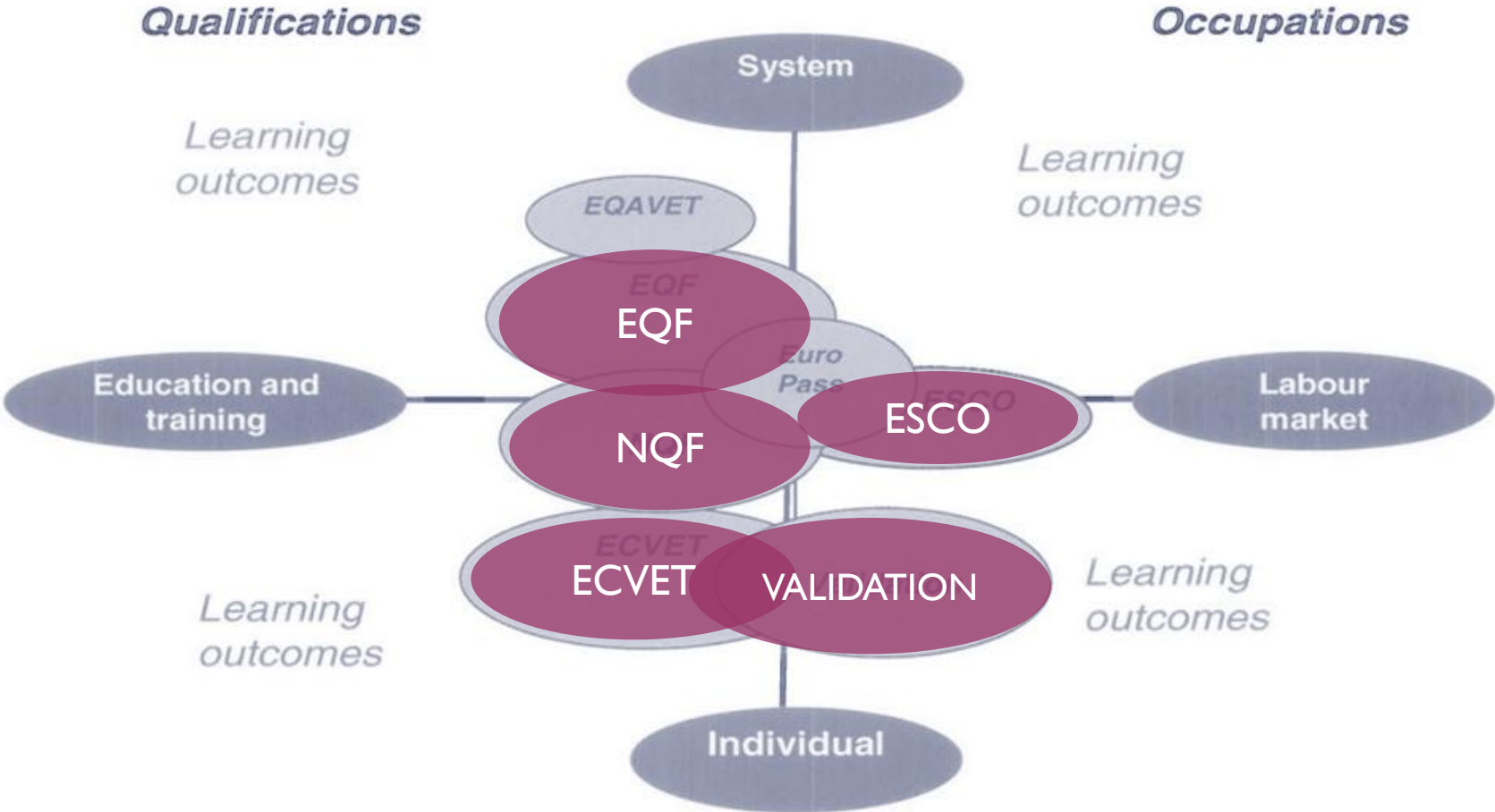
“Innovation Union”, kroz 3 prioriteta:

1. “***Innovation Union***” – pretvaranje inovativnih ideja u nove proizvode i usluge koji stvaraju rast i nova radna mjesta;
2. “***Youth on the move***” – povećanje učinkovitosti obrazovnog sustava te time jačanje pristupa mladima na LM;
3. “***A digital agenda for Europe***” – brzi internet;
4. “***Resource efficient Europe***” – obnovljivi izvori energije, niska emisija neželjenih plinova, modernizacija transporta, energetska učinkovitost
5. “***An industrial policy for the globalisation era***” – razvoj poslovnog okruženja;
6. “***An agenda for new skills and jobs***” – moderniziranje LM, LLL i mobilnost;
7. “***European platform against poverty***” – osiguravanje društvene uključenosti

EU inicijative u E&T sektoru

- ▶ **Key Competences for LLL**
- ▶ EQAVET, ECVET, **ECTS**
- ▶ **QF-EHEA**
- ▶ **EQF**
- ▶ **ESCO**
- ▶ *“New Skills for New Jobs”*
- ▶ *“EU Skills Panorama”*
- ▶ **RPL**
- ▶ **Modernised PhDs** – demokratska društva, suvremeno gospodarstvo, inovacije i nova radna mjesta
- ▶ **QFs: NQF uz EQF i QF-EHEA** – često kao instrumenti za provedbu svih navedenih inicijativa
- ▶ itd.

Neformalno i informalno učenje

- ▶ **Specifične vrijednosti za pojedinca**
- ▶ **Jako prilagođena izravnim potrebama na tržištu rada (ili drugim potrebama) – čak i onda kada nisu formalno priznata**
- ▶ **Vrednovanje (zašto?) – jednako vrijedno**
- ▶ **Djelomične kvalifikacije**

Zašto je neformalno i informalno učenje važno ?

An iceberg floating in the ocean. The tip of the iceberg, which is visible above the water, is relatively small and pointed. The much larger, submerged part of the iceberg is hidden below the water surface. The sky is blue with light clouds, and the water is a deep blue.

FORMALNO
OBRAZOVANJE

NEFORMALNO i
INFORMALNO
UČENJE

Rasprava i pitanja

Hvala!

Prof. dr. sc Mile Dželalija
mile@pmfst.hr

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Koncept i praksa- standardi zanimanja, standardi kvalifikacija

*Concept and practice of occupational standards, subject benchmark statements,
qualification standards*

Prof. dr. sc. Mile Dželalija

Prva Radionica o standardima kvalifikacija i zanimanja
1st Workshop on Qualification and Occupational Standards
Hotel Europe, Sarajevo, 18-19. 12. 2013.

**POTREBE TRŽIŠTA RADA
(i DRUGE POTREBE
DRUŠTVA)**

**STANDARDI
ZANIMANJA**

**OSIGURAVANJE
KVALITETE
(I RELEVANTNOSTI)**

**STANDARDI
KVALIFIKACIJE**

**STANDARDI
KVALIFIKACIJE**

**PROGRAM-4
(MSc)**

**PROGRAM-3
(BSc)**

**PROGRAM-1
(BSc)**

**PROGRAM-x
(xxx)**

**PROGRAM-5
(PhD)**

**PROGRAM-2
(MSc)**

**ZAPOŠLJIVOST
SOCIJALNA
UKLJUČIVOST**

KVALIFIKACIJA

**Od kojih se osnovnih elemenata
sastoji HKO ?**

Osnovni elementi HKO-a (1)

- **Kompetencije** su znanja i vještine te pripadajuća samostalnost i odgovornost.
 - **Ishodi učenja** su kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja.
 - **Skup ishoda učenja** je najmanji cjelovit skup povezanih ishoda učenja iste razine, obujma i profila.
 - **Kvalifikacija** je naziv za objedinjene skupove ishoda učenja određenih razina, obujma, profila, vrste i kvalitete. Dokazuje se svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom koju izdaje ovlaštena pravna osoba.
 - **Cjelovita kvalifikacija** je kvalifikacija koja samostalno udovoljava uvjetima za pristupanje odgovarajućem tržištu rada i/ili nastavku obrazovanja.
 - **Djelomična kvalifikacija** je kvalifikacija koja samostalno ne udovoljava uvjetima za pristupanje tržištu rada i/ili nastavku obrazovanja, nego isključivo uz odgovarajuću cjelovitu kvalifikaciju, odnosno uz jednu ili više drugih odgovarajućih djelomičnih kvalifikacija, u skladu sa standardom cjelovite kvalifikacije.
-

Osnovni elementi HKO-a (2)

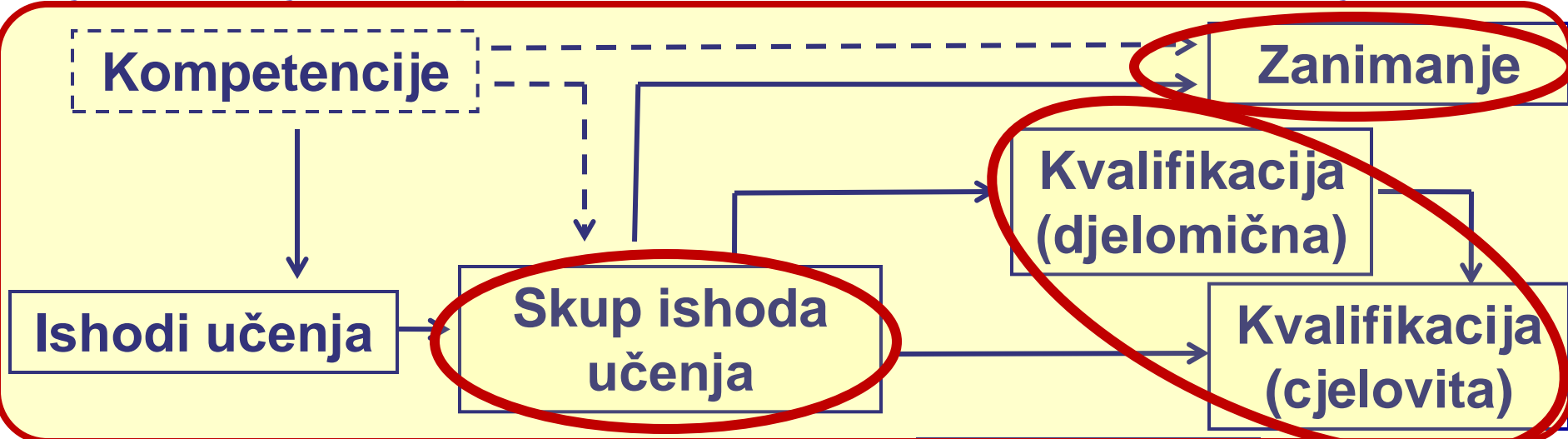
- **Standard kvalifikacije** je sadržaj i struktura određene kvalifikacije. Uključuje sve podatke koji su potrebni za određivanje razine, obujma i profila kvalifikacije te podatke koji su potrebni za osiguravanje i unapređenje kvalitete standarda kvalifikacije.
- **Standard zanimanja** je popis svih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje.

Svojstva: kvalifikacije, skupova ishoda učenja:

- Razina
- Obujam (HROO, ECVET, ECTS, godine)
 - Minimalno 1
- Profil (naziv)
- Kvaliteta

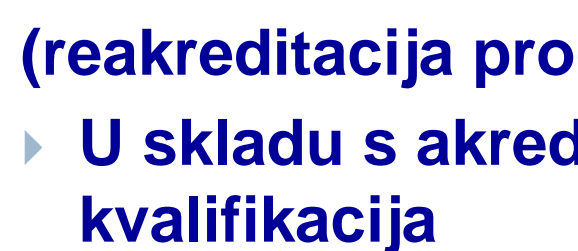
Skupovi ishoda učenja

Pojmovi i njihova povezanost u HKO – elementi i svojstva

Razina	Deskriptori	8	Razine	8.1; 8.2
	ishoda učenja	7	kvalifikacija	7
	za domene:	6	=	6
	Znanja	5	Deskriptori	5
	Vještine	4	ishoda učenja	4.1; 4.2
	Samostalnost	3	+	3
	Odgovornost	2	Obujam	2
		1		1
Obujam	ECTS / ECVET / HROO / godine			
Profil	naziv			
Kvaliteta	Da / 1-5 / % / ... (ocjena)			

Kako se osigurava ?

- ▶ Izrada, vrednovanje i potvrđivanje standarda zanimanja
 - ▶ U skladu s elementima HKO-a (deskriptori razina, LM, ...)
 - ▶ Izrada, vrednovanje i potvrđivanje standarda kvalifikacija
 - ▶ U skladu s elementima HKO-a (uvjeti pristupanja, deskriptori razina, kreditni bodovi, klasifikacija po vrsti i klasi, standardi za ispite, standardi za dodjelu, institucije,...)
 - ▶ Vrednovanje i akreditacija programa i institucija
 - ▶ U skladu sa standardima kvalifikacija
 - ▶ Redovito vrednovanje provedbe programa i institucija (reakreditacija programa i institucija)
 - ▶ U skladu s akreditiranim programom i standardom kvalifikacija
-

Zakon o HKO-u

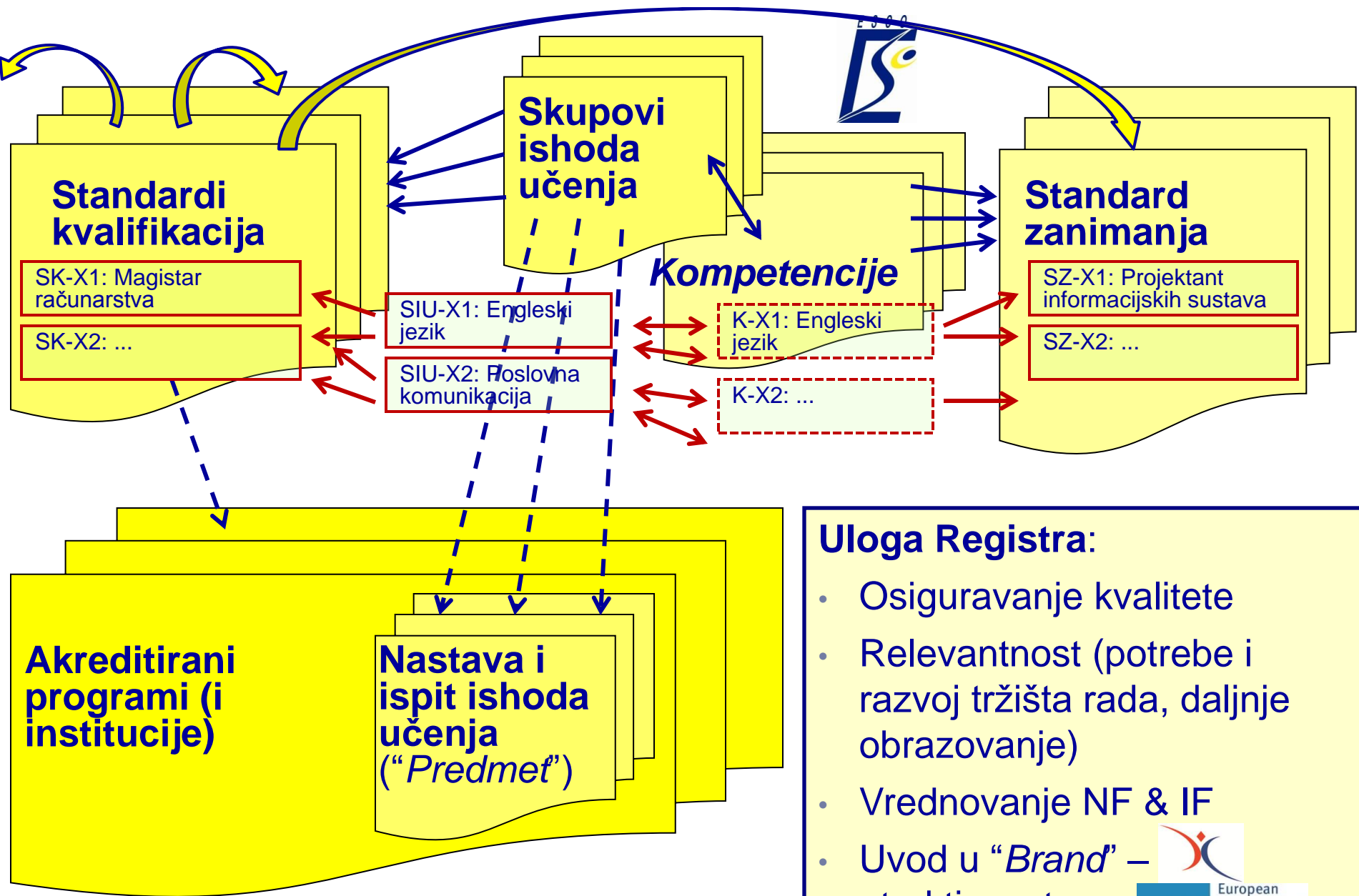
- I. Opće odredbe
 - II. Svrstavanje i osnovna svojstva kvalifikacija i skupova ishoda učenja
 - Obujam, razine
 - III. Primjena HKO-a (tijela, dionici, koordinacija, ...)
 - IV. Osiguravanje kvalitete primjene HKO-a
 - V. Priznavanje i vrednovanje SIU
 - VI. Povezivanje HKO-a s EQF i QF-EHEA
 - VII. Prijelazne i završne odredbe
 - Pravilnik o Registru (osiguravanje kvalitete)
 - Pravilnik o priznavanju neformalnog i informalnog učenja
 - Informacijski sustav
- ▶ Dodatak A: Opisnice razina ishoda učenja

Pravilnik o Registru HKO-a

- I. Opće odredbe
- II. Sadržaj i način vođenja Registra
- III. Podnošenje zahtjeva za upis u Registar
- IV. Sadržaj i oblik obrasca zahtjeva za upis standarda zanimanja
- V. Sadržaj i oblik obrasca zahtjeva za upis standarda kvalifikacija
- VI. Vrednovanje zahtjev za upis standarda zanimanja i standarda kvalifikacije
- VII. Upis standarda zanimanja i standarda kvalifikacije u Registar
- VIII. Upis programa u Registar
- IX. Sektorska vijeća
- X. Osiguravanje kvalitete primjene HKO-a
- XI. Prijelazne i završne odredbe
- XII. Prilozi (SZ, SK, Program KV/A, Program S/U)

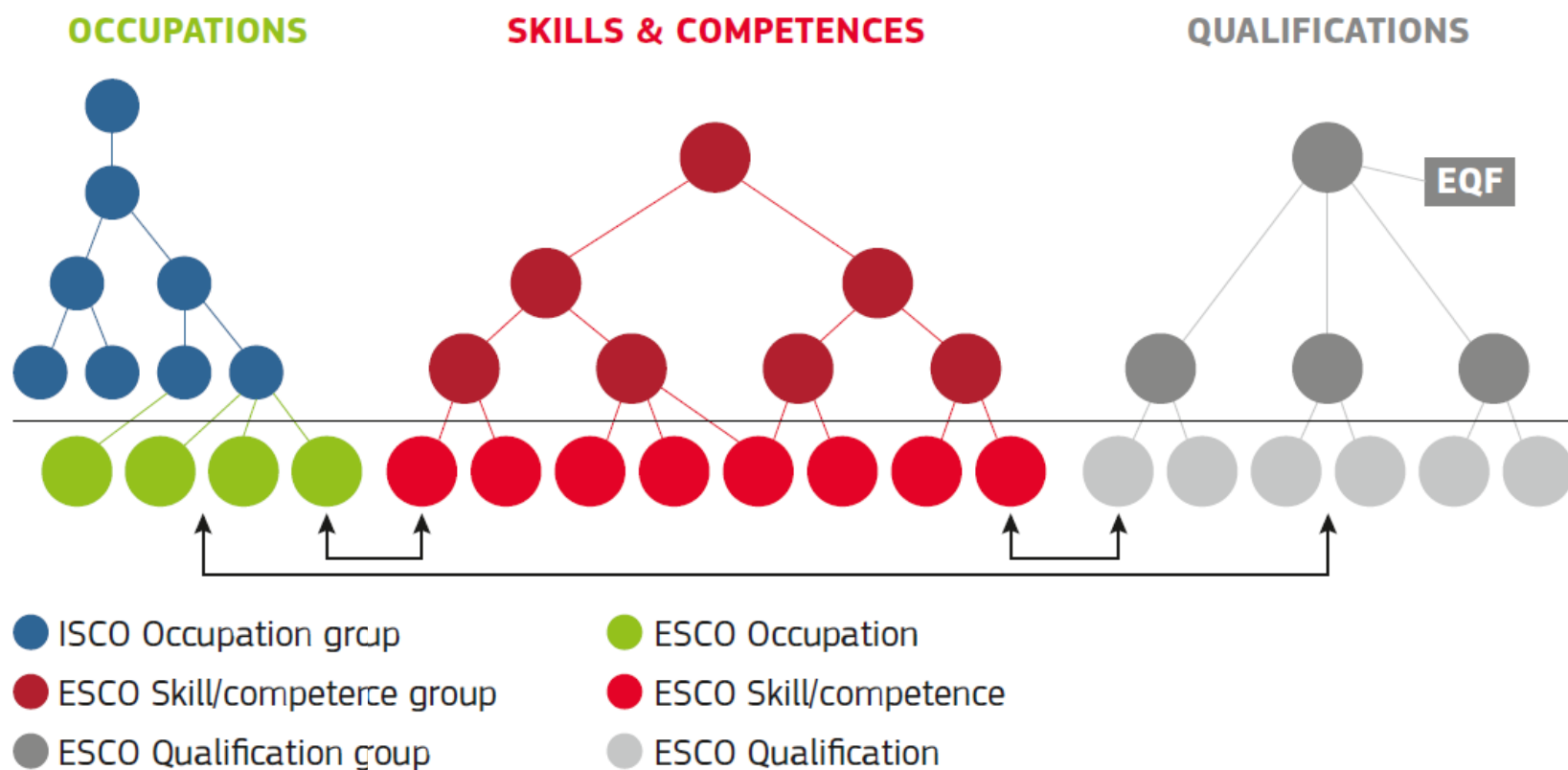
Registar HKO-a

HKO Registar – “Brand” kvalitete

- ### Uloga Registra:
- Osiguravanje kvalitete
 - Relevantnost (potrebe i razvoj tržišta rada, daljnje obrazovanje)
 - Vrednovanje NF & IF
 - Uvod u “Brand” – atraktivnost
-

(Slično povezivanje) na EU razini: ESCO

**Skupovi (*Units*) ishoda učenja; standardi zanimanja;
standardi kvalifikacija; programi**

Standard zanimanja (sadržaj), čl. 32

1. šifra;
2. naziv;
3. šifra zanimanja iz Nacionalne klasifikacije zanimanja na kojoj se temelji prihvaćeni standard zanimanja;
4. djelatnost/i (1 ili više) u kojoj/ima se koristi standard zanimanja;
5. naziv nadležnog sektorskog vijeća;
6. popis ključnih poslova u okviru zanimanja;
7. **popis skupova kompetencija;**
8. poveznica na dokument kojim je osnovano nadležno SV koje je provelo vrednovanje;
9. poveznica na stručno mišljenje SV;
10. poveznica na odluku o upisu u Registar.

Standard kvalifikacije (sadržaj...), čl. 33

1. šifra;
2. naziv;
3. ...;
4. **razina koju kvalifikacija ima u HKO-u;**
5. razina koju kvalifikacija ima u **EQF-u;**
6. **minimalni obujam** kvalifikacije iskazan bodovima (ECTS, ECVET i/ili HROO), odnosno godinama istraživanja;
7. **klasa kvalifikacije** (potpuna ili djelomična kvalifikacija);
8. **popis SIU** uz oznaku kategorije „obvezni“ ili „izborni“ skupovi ishoda učenja;
9. **uvjeti za pristupanje stjecanju kvalifikacije;**
10. ...

Standard kvalifikacije (...sadržaj), čl. 33

9. ...;

10. opravdanost uvođenja i ulogu kvalifikacije (poveznica na nastavak obrazovanja, poveznica na standard zanimanja, potrebe pojedinca, društvene potrebe);

11. datum do kojeg je omogućen upis u program za stjecanje kvalifikacije;

12. minimalni materijalne i kadrovske uvjete potrebne za stjecanje kvalifikacije;

13. naziv predlagatelja i datum izrade prijedloga standarda kvalifikacije;

14. poveznica na dokument kojim je osnovano nadležno sektorsko vijeće koje je provelo vrednovanje;

15. poveznica na mišljenje sektorskog vijeća;

16. poveznica na odluku o upisu u Registar.

Skup ishoda učenja (sadržaj), čl. 33

1. šifra;
2. **naziv;**
3. poveznica na relevantnu europsku klasifikaciju;
4. **razina koju SIU imaju u HKO-u;**
5. **obujam;**
6. **popis ishoda učenja;**
7. **uvjeti za pristupanje stjecanju SIU;**
8. min. materijalne i kadrovske uvjete u kojima se stječe SIU;
9. **postupak vrednovanja SIU, uz uvjete kojima pravne i fizičke osobe moraju udovoljiti kako bi postale ovlaštene za postupak vrednovanja, uključujući uvjete za ocjenjivače i standarde u postupku vrednovanja;**
10. **primjer vrednovanja SIU koji obuhvaća sve ishode učenja.**

STANDARD KVALIFIKACIJE
(*npr., MSc matematike*)

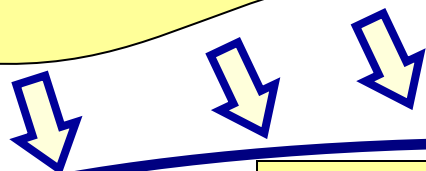
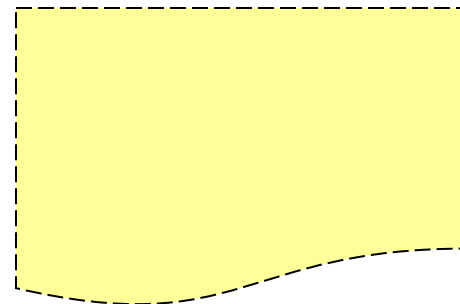
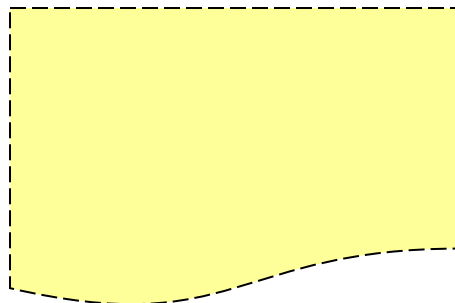
(Nivo, ECTS, ...)

Ishodi učenja

Ishodi učenja

Ishodi učenja

...

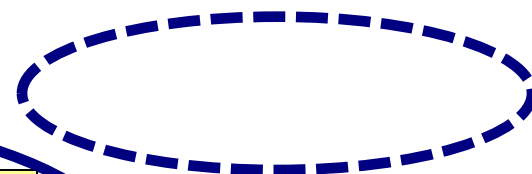

PROGRAM-Uni-X
(*MSc Matematike*)

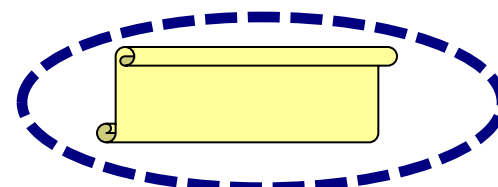
PROGRAM-Uni-Y
(*MSc Matematike*)

PROGRAM-Uni-Z
(*MSc Matematike*)

PROGRAM-Uni-W
(*MSc Matematike*)

KVALIFIKACIJA
(*MSc matematike*)

Rasprava i pitanja

Hvala!

Prof. dr. sc Mile Dželalija
mile@pmfst.hr

HKO daje podlogu za:

- ▶ **Modernizaciju studijskih programa**
 - ▶ **PhD – istraživanja, inovacije i razvoj novih radnih mjesta**
 - ▶ **Prvi i drugi ciklus Bolonjskog procesa**
- ▶ **Privlačnost neformalnog i informalnog učenja**
 - ▶ **Specifične kompetencije (u području rada), izravno vezano uz potrebne na LM**
 - ▶ **“Horizontalne” kompetencije, poduzetništvo, kreativnost, ...**
- ▶ **Poticanje LLL i povratak u HE – prohodnost**
- ▶ **Uvođenje RPL (djelomične kvalifikacije, ...) – mobilnost**
- ▶ **Stvaranje i korištenje Studentskih poslovnih baza**
 - ▶ **Vježbaonice**
 - ▶ **Poslovni inkubatori**
 - ▶ **Suradnja s istraživačima i korištenje laboratorija**
- ▶ **Projekti i potpora**

